

Florin Ioniță (coordonator)

Elena Cârstocea • Monica H. Columban • Dorina Kudor • Lenuța Sfirlea

Limba și literatura română

caietul inteligent

Comunicare orală. Lectură. Redactare.

Elemente de construcție a comunicării. Elemente de interculturalitate

8

CUPRINS

CUVÂNT-ÎNAINTE	5
TEST DE EVALUARE INIȚIALĂ 1	7
TEST DE EVALUARE INIȚIALĂ 2	10
COMUNICARE ORALĂ	13
Elemente specifice argumentării (teză, ipoteză, justificare, probă/exemplu)	13
Strategii de concepere și de comprehensiune a textului oral: compararea ideilor, a punctelor de vedere, a intențiilor de comunicare, a emoțiilor, a atitudinilor și a scopurilor comunicative	15
Strategii de ascultare activă: înțelegerea în context a punctului de vedere exprimat de interlocutor și evaluarea celor spuse de interlocutor, prin raportare la ceea ce știe elevul sau în relație cu propriile opinii	17
Argumentare și persuasiune. Apelul la argumente raționale (fapte, exemple, dovezi), apelul la patos (emoția), apelul la etos (valori morale). Forța enunțurilor în argumentare (fapte, opinii, mărturii, concepții personale, idei preconcepute). Structura textului argumentativ	19
Comportamente nonverbale și paraverbale cu efect persuasiv	22
Atitudini comunicative: flexibilitate, asertivitate, disponibilitate la negociere. Inteligența emoțională: folosirea inteligenței emoționale în negocierea unor puncte de vedere	23
EVALUARE	26
LECTURĂ	27
Textul epic	27
Textul liric	29
Discursul dramatic	31
EVALUARE	33
Textul explicativ	34
Textul narativ	35
Textul descriptiv	36
Textul dialogat	37
Textul argumentativ	38
EVALUARE	39
Strategii de comprehensiune: compararea a două sau mai multe texte sub aspectul conținutului și al structurii	40
EVALUARE	44
Strategii de interpretare: interpretarea limbajului figurat (aliterația, hiperbola, antiteza), interpretări multiple ..	45
Argumentarea punctelor de vedere pe marginea textelor citite; dezbateri pe marginea textelor citite	49
EVALUARE	51
Monitorizarea și evaluarea propriei lecturi	52
EVALUARE	54
REDACTARE	55
Etapele scrierii. Prezentarea textului în fața unui public	55
Evaluarea feedbackului primit. Integrarea sugestiilor într-o nouă formă a textului sau în textele viitoare	57
EVALUARE	59
Tipare textuale de structurare a ideilor: comparație, analogie, pro-contra	60
Ordinea argumentelor în textul argumentativ	64
EVALUARE	65
Prezentarea textului: grafica textului ca modalitate de a capta atenția publicului	66
Modalități de exprimare a gusturilor și opiniilor	68
Alte aspecte: redactare de mână – redactare computerizată	70
Etica redactării: originalitate	72
EVALUARE	74
ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII	75
Construcții sintactice. Construcții active și construcții pasive cu verbul <i>a fi</i> ; construcții impersonale; construcții cu pronume reflexive	75
Construcții sintactice. Construcții incidente	80
Construcții sintactice. Construcții concesive și condiționale	81
EVALUARE	83

Enunțuri eliptice. Norme de punctuație	84
Apoziția. Norme de punctuație	85
EVALUARE	86
Fraza. Subordonarea prin conjuncții subordonatoare, prin pronume și adverbe relative	87
Fraza. Norme de punctuație	93
EVALUARE	95
Realizări propoziționale ale unor funcții sintactice. Atributiva	96
Realizări propoziționale ale unor funcții sintactice. Completiva directă	99
Realizări propoziționale ale unor funcții sintactice. Completiva indirectă și prepozițională	102
Realizări propoziționale ale unor funcții sintactice. Circumstanțiala de loc	106
Circumstanțiala de timp	110
Circumstanțiala de mod	114
Circumstanțiala de cauză	118
Circumstanțiala de scop	122
EVALUARE	126
Scrierea și pronunția cuvintelor de origine străină, conținând foneme nespecifice limbii române	128
EVALUARE	129
Mijloace de îmbogățire a vocabularului. Conversiunea	130
Mijloace externe de îmbogățire a vocabularului: împrumuturi lexicale	134
EVALUARE	136
Variații de registru. Jargonul, argoul. Limbaj colocvial, limbaj cultivat	137
Construcția frazei în limba vorbită și în limba scrisă	143
Variație stilistică. Organizarea coerentă a textului: succesiunea ideilor, folosirea corectă a timpurilor verbale	146
Folosirea corectă a timpurilor verbale și a anaforelor	148
EVALUARE	152
INTERCULTURALITATE	153
Modele comportamentale în textele literaturii universale	153
Relații culturale constructive. Noi și ceilalți	159
Valori culturale românești în lume	162
EVALUARE	164
EVALUARE FINALĂ	165
TEST 1 LECTURĂ	165
TEST 2 LECTURĂ	167
TEST 3 REDACTARE	169
TEST 4 REDACTARE	171
TEST 5 ELEMENTE DE CONSTRUCȚIA COMUNICĂRII	173
TEST 6 ELEMENTE DE CONSTRUCȚIA COMUNICĂRII	175
TEST 7 ELEMENTE DE CONSTRUCȚIA COMUNICĂRII	177
TEST 8 ELEMENTE DE CONSTRUCȚIA COMUNICĂRII	179
TEST 9 INTERCULTURALITATE	181
TEST INTEGRAT 10	183
TEST INTEGRAT 11	185
TEST INTEGRAT 12	187
TEST INTEGRAT 13	189
TEST INTEGRAT 14	191
SOLUȚII (teste și evaluări)	193

CUVÂNT-ÎNAINTE

Caietul inteligent reprezintă auxiliarul perfect pentru completarea oricărui manual școlar, fiind, totodată, un util instrument de evaluare. Principalul său scop este de a asigura exercițiile de antrenament necesare pentru recapitularea și consolidarea cunoștințelor dobândite la clasă.

Programa școlară pentru disciplina Limba și literatura română vizează două competențe-cheie: *comunicarea în limba maternă și sensibilizarea și exprimarea culturală*. Acestea se recomandă a fi formate și exersate prin intermediul câte unei *teme generale* care, în clasa a VIII-a, este *Reflecții asupra lumii*, și prin cinci domenii de conținut care structurează și lucrarea de față:

- comunicare orală
- lectură
- redactare
- elemente de construcție a comunicării
- elemente de interculturalitate.

Ordinea în care autorii manualelor abordează cele cinci domenii poate să difere, dar conținuturile sunt obligatorii și tocmai de aceea am optat, în lucrarea noastră, pentru ordinea în care acestea au fost enunțate în programa școlară. O astfel de structură permite utilizarea flexibilă a *Caietului* în orice moment al predării sau al evaluării, atât în clasă, cât și, mai ales, acasă.

Diversitatea tipurilor de itemi de evaluare asigură o chestionare profundă a cunoștințelor și a capacității de transfer și de aplicare. Mai mult, elevul parcurge astfel trei etape de evaluare – de la simplu la complex. Prima etapă cuprinde exerciții diverse, specifice doar câtorva elemente de conținut. A doua etapă propune o evaluare mai complexă a problematicii unui domeniu de conținut, oferind posibilitatea autoevaluării prin intermediul punctajelor acordate, ca și prin compararea soluțiilor proprii cu sugestiile de rezolvare aflate la finalul volumului. A treia etapă, destinată pregătirii pentru lucrările scrise, pune la dispoziția elevului teste care să evalueze cunoștințele dobândite de-a lungul unui interval mare de timp: un semestru sau întregul an școlar.

Timpul necesar rezolvărilor este calculat în funcție de complexitate: 10 – 20 de minute pentru evaluările de parcurs, 30 de minute pentru cele nouă teste de evaluare finală a câte unui domeniu care se referă la comunicarea scrisă și 50 de minute pentru cele două teste de evaluare inițială și cele cinci teste de evaluare finală în care au fost integrate conținuturi din toate domeniile aferente programei școlare.

În ceea ce privește aplicațiile curente, varietatea și durata de timp redusă necesară rezolvărilor – 5, 10, 15 minute – permit evitarea supraaglomerării, a stresului și, de ce nu!, a plictiselii. În plus, recomandările privind alocarea timpului sunt menite a asigura un ritm alert de gândire și de lucru, fundament al unui stil de învățare eficient.

În câteva situații – atunci când este vorba de activități mai complexe care implică nu doar o rezolvare scrisă, ci și realizarea unor desene, a unor scheme sau a lucrului în grup –, am recomandat totuși utilizarea unor pagini separate pentru rezolvarea cerințelor. Propunem, în acest caz, și numai în acest caz!, folosirea unui caiet care să le includă, asemenea unui portofoliu, pentru a ușura consultarea ulterioară. Am oferit soluții de rezolvare numai pentru evaluările de parcurs, precum și pentru testele de evaluare inițială și de evaluare

finală. Propunem elevilor ca, în cazul acestor teste, după rezolvare, întâi să-și autoevalueze răspunsurile și abia apoi să le confrunte cu sugestiile aflate la finalul *Caietului*.

Am considerat că restul cerințelor, care presupun o mare varietate de modalități de lucru (discuții orale, activități individuale, în perechi sau în grupuri mai mari, concursuri, proiecte etc.) și deci și modalități variate de abordare, nu este necesar a fi însoțite de sugestii de rezolvare, deoarece ele se adresează în principal creativității în aplicarea unor cunoștințe însușite anterior. Desigur, aceasta nu exclude discuții la clasă, cu profesorul de română, în situația în care ar trebui optat neapărat între mai multe propuneri de rezolvare.

Caietul inteligent are la bază un concept modern de învățare, de evaluare și de autoevaluare, fiind un instrument util pentru creșterea performanței școlare. Tocmai de aceea, considerăm că este un instrument . . . *inteligent*, necesar oricărui elev din clasa a VIII-a, atât în pregătirea lecțiilor zi de zi sau pentru recapitulare, cât și pentru Evaluarea Națională care va finaliza studiile gimnaziale.

Autorii

TEST DE EVALUARE INIȚIALĂ 1

Numele și prenumele elevului: _____ Data susținerii testului: _____

Autoevaluare: Colorează numerele cerințelor pe care le consideri: **dificile** - cu roșu; **ușoare** - cu albastru. Nota profesorului: _____

Din oficiu se acordă **10 puncte**. Timpul efectiv de lucru este de 50 de minute.

Competențele din programă vizate:

2.1. Recunoașterea structurilor logice în care sunt organizate informațiile din texte continue (formularea unor enunțuri privind mesajul unor texte continue; identificarea trăsăturilor specifice textului liric); 2.3. Compararea diferitelor tipuri de răspuns, a punctelor de vedere exprimate pe marginea unor texte diverse (producerea unor mesaje care să redea atitudini, folosind adecvat cunoștințe, categorii lingvistice învățate); 3.1. Redactarea unui text complex, având în vedere respectarea etapelor procesului de scriere și selectarea unor structuri adecvate intenției de comunicare (exprimarea unei opinii personale referitoare la mesajul unui text literar); 4.1. Folosirea structurilor morfosintactice ale limbii române standard pentru înțelegerea și exprimarea clară și precisă a intențiilor comunicative complexe

Citește textul.

*Miresme dulci de flori mă-mbată și mă alintă gânduri blânde...
Ce iertător și bun ți-e gândul, în preajma florilor plăpânde!
Râd în grămadă: flori de nalbă și alte flori de mărgărint,
De parc-ar fi căzut pe straturi un stol de fluturi de argint.*

*Sfioase-s bolțile spre sară, și mai sfioasă-i iasomia:
Pe fața ei neprihănită se-ngână-n veci melancolia
Seninului de zare stânsă, și-n trandafiri cu foi de ceară
Trăiesc măhnirile și plânge norocul zilelor de vară.*

*Atâtea amintiri uitare cad abătute de-o mireasmă.
Ca nalba de curat odată eram, și visuri de argint
Îmi surâdeau cu drag, cum râde lumina-n foi de mărgărint,
Și dulci treceau zilele toate, și-arar dureri dădeau ocoale...
Ah, amintirile-s ca fulgii rămași uitați în cuiburi goale!*

(Dimitrie Anghel, *În grădină*)

Dicționar

mărgărint (mărgărit), s.m., lăcrămioară

nalbă, s.f., nume dat unor specii de plante, care cresc spontan sau se cultivă ca plante decorative

iasomia, s.f., mic arbust cu ramuri lungi și verzi, cu flori albe, plăcut mirositoare

I (7 x 4 p. = 28 p.) Citește fiecare dintre următoarele afirmații și încercuiește litera A, dacă o consideri adevărată, sau litera G, dacă o consideri greșită. Dacă este cazul, scrie afirmația corectă în spațiul rezervat.

1. A G Cuvântul *melancolia* se desparte în silabe astfel: *me-lan-co-li-a*.

.....

2. A G Forma corectă a locuțiunii verbale *dădeau ocoale* este *dădeau ocol*.

3. A G Cuvintele **a.** *miresme*, **b.** *plăpânde* au drept sinonime cuvintele: **a.** parfumuri, **b.** fragile.

4. A G Cuvântul *seninului* (...*se-ngână-n veci melancolia*/*Seninului de zare stânsă*) s-a format prin derivare.

5. A G Substantivul cu prepoziție *de flori* (*miresme dulci de flori*) are funcția sintactică de complement indirect.

6. A G Adjectivul *sfoase* (*sfoase-s bolțile*) este în cazul nominativ, cu funcția sintactică de nume predicativ.

7. A G Verbul din versul *De parc-ar fi căzut pe straturi un stol de fluturi de argint* este la modul condițional-optativ, timpul prezent.

II (30 p.) Redactează, pe baza textului, răspunsuri pentru fiecare dintre cerințele următoare.

1. (4 p.) Transcrie un vers care conține mărci ale eului liric.

2. (4 p.) Precizează măsura versului *Sfoase-s bolțile spre sară, și mai sfoasă-i iasomia*.

3. (4 p.) Numește ritmul și rima primei strofe.

4. (4 p.) Transcrie o structură/un vers care conține o imagine vizuală.

5. (8 p.) Identifică metafora din versurile *Râd în grămadă: flori de nalbă și alte flori de mărgărint, / De parc-ar fi căzut pe straturi un stol de fluturi de argint* și explică-i semnificația.

6. (6 p.) Ilustrează, pe baza fragmentului, două trăsături ale textului liric.

TEST DE EVALUARE INIȚIALĂ 2

Numele și prenumele elevului: _____ Data susținerii testului: _____

Autoevaluare: Colorează numerele cerințelor pe care le consideri: **dificile** - cu roșu; **ușoare** - cu albastru. Nota profesorului: _____

Din oficiu se acordă **10 puncte**. Timpul efectiv de lucru este de 50 de minute.

Competențele din programă vizate:

2.1. Recunoașterea structurilor logice în care sunt organizate informațiile din texte continue (formularea unor enunțuri privind mesajul unor texte continue; identificarea tehnicilor și a structurilor narative din textul suport); 2.3. Compararea diferitelor tipuri de răspuns, a punctelor de vedere exprimate pe marginea unor texte diverse (producerea unor mesaje care să redea atitudini, folosind adecvat cunoștințe, categorii lingvistice învățate); 3.1. Redactarea unui text complex, având în vedere respectarea etapelor procesului de scriere și selectarea unor structuri adecvate intenției de comunicare (exprimarea unei opinii personale referitoare la mesajul unui text literar, la atitudinea/comportamentul unui personaj); 4.2. Exprimarea clară a intenției comunicative prin corelarea achizițiilor lexicale și semantice cu cele sintactice și morfologice din limba română standard (exerciții de identificare a coordonatelor narative)

Citește textul.

Și iată: tocmai când încercam să mă resemnez, neașteptat, ca printr-o minune, vârfurile degetelor mele atinseră o ciupercă. Era mică și catifelată și mi se părea că palpită, că-i vie ca un pui de vrabie. Sufletul mi s-a umplut deodată de o bunătate necunoscută până atunci, de o duioșie aproape prea mare să o pot îndura. În jurul meu simțeam un freamăt. Pământul parcă răsufla, parcă voia să-mi vorbească. Mireasma acelei seri de vară se strânsese acolo, în jurul meu, toată. Era poate ora când coborau stelele ca să ocrotească plantele și găzele părăsire? Adierea aceea catifelată și sigură ca ciuperca pe care o țineam în palmă era poate răsuflarea cu care voiau să le acopere, să le ferească de răcoarea nopții. Sau poate o stea coborâse pentru mine anume, ca să-mi arate ciuperca sau să mă ferească de răufăcători, fiindcă era întuneric? Sau poate – cine știe? – venise ca să-mi predea maidanul și să mă prefacă în zână! Pe umeri, prin păr, pe rotunjimea obrajilor am simțit o tremurare de aer mângâietoare. [...]

Dar în seara aceea cuvintele erau vătuite, fără răsunet, fără ecou și totuși grave, clare, de parcă ar fi fost scrise. Printre buruieni, se iviră mulțimi de puncte strălucitoare. S-ar fi spus că cerul și stelele se oglindesc pe pământ, ca într-o apă. Erau licurici, erau firimituri ca de sidef, diamante sau doar bucățele de sticlă, sau poate stelele care cădeau se prefăceau în licurici și-n pietre scumpe?

Șopteau găzele între ele sau foșneau frunzele? Oare așa era zumzetul, viața, taina pământului noaptea? M-am gândit că poate această destrămare dulce, această încătușare plăcută, până la durere, aceste aripi care îmi creșteau trebuie să fie ceea ce oamenii mari înțeleg prin cuvântul „iubire”, și o clipă mi s-a părut că viața e numai mângâiere, cântec, iubire ...

(Cella Serghi, Cartea Mironei)

I (34 p.)

1. (4 p.) Completează următoarele enunțuri cu răspunsul potrivit.

Antonimul cuvântului *seara*, din enunțul *în seara aceea cuvintele erau vătuite*, este

Sinonimul cuvântului *se iviră*, din enunțul *se iviră mulțimi de puncte strălucitoare*, este

2. (4 p.) Primul cuvânt subliniat în enunțul *Sufletul mi s-a umplut deodată de o bunătate* s-a format prin iar al doilea cuvânt subliniat s-a format prin

3. (4 p.) Cuvântul *buruieni* se desparte în silabe astfel:, iar cuvântul *diamante* se desparte în silabe astfel:

4. (6 p.) Precizează modurile și timpurile verbelor subliniate în text.

încercam:

se strânsese:

să predea:

5. (6 p.) Precizează cazurile cuvintelor subliniate în enunțul *Adierea aceea catifelată și sigură ca ciuperca pe care o țineam în palmă era poate răsufierea cu care voiau să le acopere.* [...]

6. (6 p.) Scrie funcția sintactică a cuvintelor subliniate în enunțul: *Mireasma acelei seri de vară se strânsese acolo.*

7. (4 p.) Alcătuieste o propoziție în care cuvântul subliniat în enunțul *aceste aripi care îmi creșteau să aibă altă valoare morfologică.* Precizează atât valoarea inițială, cât și noua valoare obținută.

II (24 p.)

1. (4 p.) Transcrie două structuri care reprezintă indici de timp.

2. (4 p.) Transcrie secvența care prezintă trezirea personajului din starea de resemnare.

3. (4 p.) Formulează două idei principale din textul dat.

4. (6 p.) Transcrie:

a. un epitet

b. o personificare

c. o comparație

5. (6 p.) Ilustrează, pe baza fragmentului, două trăsături ale textului descriptiv literar.

COMUNICAREA ORALĂ

Elemente specifice argumentării (teză, ipoteză, justificare, probă/exemplu)

Competența din programă vizată:

1.1. Exprimarea unui punct de vedere propriu privind reprezentarea aceleiași teme în texte diferite, în vederea evaluării informațiilor, a intențiilor de comunicare și a atitudinilor comunicative

Citește textul.

Întâmplarea se petrece într-un sat unde toți locuitorii erau orbi. Pe lângă sat a trecut într-o zi un rege cu numeroasa lui suită. Regele mergea călare pe un elefant, făptură complet necunoscută în acel colț de lume.

Când au auzit vorbindu-se despre un animal nou, care părea cu totul neobișnuit, câțiva orbi s-au dus să stea de vorbă cu regele și curtenii. Li s-a îngăduit să pună mâna pe elefant, care a stat liniștit.

Când s-au întors în sat, au fost înconjurați de o mulțime de orbi care i-au pus să le vorbească despre animal.

Întâiul orb, care nu pipăise decât urechea elefantului, a spus:

— Este un animal mare și turtit, cu pielea destul de aspră, cam ca un covor vechi.

Al doilea, care a apucat trompa elefantului, le-a spus celorlalți orbi:

— Este ceva lung, gol pe dinăuntru și se mișcă tot timpul. Este foarte voinic.

Cel de-al treilea orb, care îl apucase pe elefant de un picior, a spus:

— Este zdravăn și bine proptit în pământ, ca un stâlp.

Sătenii n-au fost mulțumiți și au cerut alte amănunte, însă cei trei orbi n-au izbutit să se pună de acord. Discuția s-a încins. [...]

(Jean-Claude Carrière, *Orbii și elefantul*, în vol. *Cercul mincinoșilor*)

I Scrie, în spațiul punctat, litera din coloana a doua corespunzătoare informației din prima coloană.

1. locuitori orbi ...	A. regele
2. mergea călare ...	B. trompa elefantului
3. întâiul orb ...	C. piciorul elefantului
4. al doilea orb ...	D. într-un sat
5. al treilea orb ...	E. urechea elefantului
	F. întâmplarea

Timp pentru lectură și rezolvarea cerinței: 5 minute

II Completează spațiile libere cu secvențe de text care să arate părerea fiecăruia dintre cei trei orbi referitoare la elefant.

1

2

3

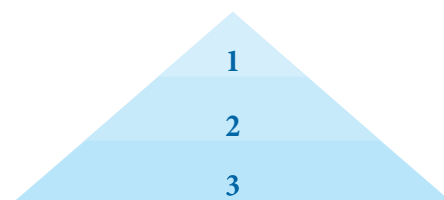
Timp pentru rezolvarea cerinței: 5 minute

III **Lucrați în perechi. Alegeți fiecare, din lista de mai jos, explicația pe care o considerați potrivită pentru faptul că pe săteni nu i-a mulțumit descrierea elefantului făcută de cei trei orbi. Motivați fiecare alegerea într-o prezentare orală, pe care să o înregistrați folosind o aplicație de pe telefonul mobil. Ascultați apoi înregistrările și discutați despre calitatea discursurilor voastre.**

- a. Fiecare orb a exprimat un punct de vedere personal.
- b. Fiecare orb a exprimat și a susținut un punct de vedere personal.
- c. Fiecare orb a exprimat, a susținut cu argumente un punct de vedere personal, demonstrând capacitate de persuasiune.

Timp pentru rezolvarea cerinței: 5 minute

IV **Completează piramida competenței de argumentare a unei opinii, distribuind următoarele abilități, în ordinea importanței pe care le-o acorzi: *persuasiune, exprimare, susținere*. Discutați în grupuri de patru – cinci colegi și motivați, oral, ierarhizarea aleasă.**

Timp pentru rezolvarea cerinței: 5 minute

V **Scrie, în spațiul rezervat, cuvântul potrivit din lista alăturată, pentru a descrie atitudinile comunicative ale personajelor.**

Primul orb că elefantul seamănă cu un covor vechi, pe când cel de-al doilea orb că elefantul este foarte voinic, deoarece este ceva foarte lung. Cel de-al treilea orb că elefantul este ca un stâlp, fiind zdravăn și bine proptit în pământ. Sătenii îndelung informațiile primite, dar cei trei orbi propriile păreri despre elefant.

Timp pentru rezolvarea cerinței: 3 minute

a disputa
a susține
a dezbate
a dovedi
a demonstra
a întări

VI **Citește textul și răspunde, oral, la întrebările de mai jos.**

Elefantul african este cel mai mare animal de pe suprafața terestră din zilele noastre. Într-un singur an, un elefant poate bea până la 57.000 de litri de apă. Trompa lui e compusă din nu mai puțin de 40.000 de mușchi și poate ridica o greutate de până la 270 de kilograme. Prin urechile elefantului trec aproximativ 12 litri de sânge pe minut. Colții elefantului pot ajunge până la 3 metri și jumătate.

(Curiozități despre elefant, www.anidescoala.ro)

1. Precizează tema celor două texte: *Orbii și elefantul* și *Curiozități despre elefant*.
2. În ceea ce privește aspectul elefantului, prin ce se deosebesc argumentele celor trei orbi de cele din textul de mai sus?
3. Care dintre informații consideri că ar putea justifica afirmația *elefantul african este cel mai mare animal de pe suprafața terestră din zilele noastre*?
4. Compară răspunsurile tale cu cele ale colegi/colegului de bancă și discutați despre eventualele diferențe.

Timp pentru lectură și rezolvarea cerințelor: 7 minute

Strategii de concepere și de comprehensiune a textului oral: compararea ideilor, a punctelor de vedere, a intențiilor de comunicare, a emoțiilor, a atitudinilor și a scopurilor comunicative

Competența din programă vizată:

1.2. Prezentarea documentată a unei teme/a unui punct de vedere, citând sursele de informare într-un text de tip argumentativ/în texte de diferite tipuri (de tip descriptiv, explicativ etc.)

I Citește textele și scrie răspunsuri pentru fiecare dintre cerințe.

A. În 1859, Darwin a deschis calea ce duce la un nou nivel psihosocial, cu un nou model de organizare ideologică: organizarea gândirii și credinței centrată pe evoluție. În modelul evoluționist de gândire nu mai este nevoie și nici loc pentru supranatural. Pământul nu a fost creat, ci a evoluat. Tot așa s-a întâmplat și cu animalele și plantele care îl locuiesc, inclusiv cu noi, oamenii – minte și suflet, creier și trup.

(Julian Huxley, discurs la Centenarul Darwin, Universitatea din Chicago, 1959)

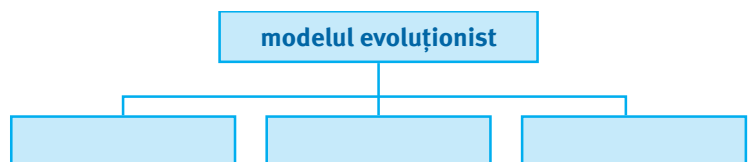
B. Diversitatea vieții pe pământ este rezultatul evoluției: un proces nesupravegheat, impersonal, imprevizibil și natural de descendență temporală cu modificări genetice, influențat de selecția naturală, întâmplare, împrejurări istorice și schimbări de mediu.

(Asociația Națională a Profesorilor de Biologie, SUA, 1995)

C. Vreau să ofer cititorului perspectiva propriei noastre existențe ca mister tulburător, iar în același timp să transmit întregul entuziasm legat de faptul că misterul are o soluție elegantă aflată la îndemâna noastră. Mai mult, vreau să-l conving pe cititor nu doar că viziunea darwinistă asupra lumii se întâmplă să fie adevărată, ci și că este singura teorie cunoscută care poate, în principiu, lămuri misterul existenței noastre. Astfel, teoria are un dublu avantaj. Putem susține cu temei că darwinismul e valabil nu numai pe această planetă, ci și în orice loc din univers unde s-ar putea găsi viață.

(Richard Dawkins, *Ceasornicarul orb*)

1. Selectează trei cuvinte/secvențe din textul **A**, pe care să le distribuie în organizatorul grafic alăturat pentru a descrie modelul evoluționist.

2. Pe baza textului **B**, scrie în spațiul punctat litera corespunzătoare enunțului din coloana a doua care explică afirmația din prima coloană.

a. Evoluția este un proces nesupravegheat și impersonal, ...	A. deoarece strămoșul primordial din care descind organismele vii a evoluat fără ajutor divin.
b. Evoluția este un proces natural de descendență prin modificare, ...	B. fiindcă întâmplarea și selecția au avut loc în împrejurări istorice și schimbări de mediu.
c. Mecanismul evoluției este o combinație de modificări genetice neprevăzute, ...	C. pentru că nu este dirijată de către o putere supranaturală.

3. În textul **C.**, subliniază cu ajutorul unor culori diferite, enunțuri care cuprind:

- a. scopul comunicării;
- c. emoțiile autorului;

- b. intenția de comunicare;
- d. atitudinea față de teoria darwinistă.

Timp pentru lectură și rezolvarea cerințelor: 15 minute

II Bifează, în tabel, căsuța potrivită pentru a arăta cărui text îi corespunde fiecare dintre afirmațiile din prima coloană.

	Text A	Text B	Text C	Niciun text
Textul este un discurs ținut la o universitate americană.				
Autorul explică scopul pentru care a scris cartea.				
Textul este o pagină dintr-un jurnal de călătorie.				
Textul cuprinde o declarație a unor oameni de știință.				
În text este prezentat un punct de vedere asupra teoriei darwiniste.				

Timp pentru rezolvarea cerinței: 3 minute

III Încercuiește varianta corectă de răspuns.

- Conform textului A, teoria lui Darwin se bazează pe:
 - supranatural;
 - crențe religioase;
 - știință.
- Textul B cuprinde:
 - o negare a evoluționismului;
 - o explicație a diversității vieții;
 - o laudă adusă lui Charles Darwin.
- Viziunea darwinistă asupra lumii:
 - poate clarifica misterul existenței;
 - este valabilă doar pe Pământ;
 - este valabilă doar pe alte planete.
- Teoria evoluționistă asupra lumii susține că oamenii, Pământul, animalele și plantele:
 - au fost create de o putere supranaturală;
 - au evoluat;
 - au venit de pe altă planetă.

Timp pentru rezolvarea cerinței: 5 minute

IV Rezolvând rebusul, vei obține, pe verticala A – B, denumirea unei teorii asupra lumii care se opune evoluționismului.

	A										
1				A							
2		A									
3			O								
4			I								
5		A									
6	I							G			
7						N					
8		U									
9			D								
10			F					T			
11	M										
	B										

- geneză
- paradis
- eră
- unitate de măsură a timpului (pl.)
- patrie
- înțelept
- constelație între emisfera boreală și cea australă, situată deasupra ecuatorului
- plante erbacee acvatice, plutitoare
- infern
- conștiință
- întindere de apă

Timp pentru rezolvarea cerinței: 10 minute

Strategii de ascultare activă: înțelegerea în context a punctului de vedere exprimat de interlocutor și evaluarea celor spuse de interlocutor, prin raportare la ceea ce știe elevul sau în relație cu propriile opinii

Competența din programă vizată:

1.4. Participarea activă la dezbateri simple, formulând puncte de vedere și/sau continuând ideile celorlalți, exprimând un punct de vedere față de opiniile expuse de interlocutor(i)

I Discutați, în grupuri de 4 – 5 colegi, următoarele afirmații și exprimați un punct de vedere pro sau contra față de opinia expusă, prin valorificarea propriilor cunoștințe.

1. Universul a luat naștere odată cu ceea ce este cunoscut drept Big Bang.
2. Strămoșii oamenilor moderni au apărut acum aproximativ 2,5 milioane de ani.
3. La *homo sapiens*, creierul reprezintă circa 2 – 3% din greutatea totală a corpului, dar consumă 25% din energia acestuia atunci când corpul este în repaus.

Timp pentru rezolvarea cerinței: 10 minute

II Imaginează-ți că participi la o întâlnire cu autorul cărții *Sapiens. Scurtă istorie a omenirii*, din care este extras fragmentul de mai jos. Pentru a înțelege mai bine mesajul pe care a dorit să-l transmită, completează lista întrebărilor pe care i le-ai adresa.

Politeismul a dat naștere nu doar religiilor monoteiste, ci și celor dualiste. Religiile dualiste afirmă existența a două puteri opuse: binele și răul. Spre deosebire de monoteism, dualismul consideră că răul este o putere independentă, care nu este nici creată de Dumnezeu bun, nici subordonată lui. Dualismul susține că întregul univers este un câmp de bătălie între aceste două forțe și că orice se întâmplă în lume e parte din înfruntarea respectivă.

(Yuval Noah Harari, *Sapiens. Scurtă istorie a omenirii*)

1. Considerați că finalul fericit din basme contrazice viziunea dualistă asupra lumii?
2.
3.
4.

Timp pentru lectură și rezolvarea cerinței: 10 minute

III Elaborează un chestionar pentru a afla de la colegii tăi care consideră că ar trebui să fie criteriile de evaluare obiectivă a unui punct de vedere exprimat de către o persoană.

Întrebare	Da	Nu
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

Timp pentru rezolvarea cerinței: 10 minute

IV Pune-te în următoarea situație: este finalul clasei a opta și vrei să-ți exprimi opinia despre rolul școlii în formarea unei viziuni asupra lumii. Scrie, în caiet, două texte, fiecare de câte 50 – 60 de cuvinte, pe care să le rostești în două contexte diferite: în grupul de prieteni și la festivitatea de sfârșit de an.

Timp pentru rezolvarea cerințelor: 20 de minute

V Citește textul.

Nu mai vorbim „față către față”, „ochi în ochi”. Au dispărut gestul, mimica, tăcerile semnificative. Limbajul – în mod normal unealtă și substanță a comunicării – tinde spre o inexpressivă standardizare. Se scrie „txt” în loc de „text”, „k” în loc de „ca”, „vb” în loc de „vorbim”. Se „diluiește”, se „șeruieste”, „se dau like-uri”.

„A socializa” nu mai înseamnă a întreține relații vii și durabile, ci „a fi în contact” cu rețele cât mai ample (și adesea anonime) de „feisbuchişti”, „tuiterişti”, „blogări”, „forumişti” etc. Comunicarea devine, astfel, un soi de pălăvrăgeală nomadă, un zumzet gregar, un „mecanism” inter-personal, în care, însă, persoanele reale sunt absente prin masificare. „Comunici”, dar o faci, la propriu și la figurat, „în deșert”. Adică „degeaba”, fără o autentică achiziție de sens și în pustietatea izolării tale de ființa adevărată, de „ființa de carne” a celorlalți.

(Andrei Pleșu, Comunicare fără comunicare)

1. În fiecare paragraf, subliniază cu o linie roșie secvențele de text care constituie argumente ale ipotezei că oamenii comunică fără comunicare.
2. Subliniază cu o linie verde secvențele de text care cuprind exemplificări ale argumentelor.
3. Subliniază cu o linie albastră secvențele de text care indică o concluzie logică a exemplificărilor.
4. Continuă enunțul de mai jos cu propriile exemplificări privind comunicarea fără comunicare:

În primul rând, comunicarea fără comunicare denotă, de fapt, o lipsă a relațiilor interumane, pentru că, astfel încât

Timp pentru rezolvarea cerințelor: 8 minute

Argumentare și persuasiune. Apelul la argumente raționale (fapte, exemple, dovezi), apelul la patos (emoția), apelul la etos (valori morale). Forța enunțurilor în argumentare. Structura textului argumentativ

Competența din programă vizată:

1.4. Participarea activă la dezbateri simple, formulând puncte de vedere și/sau continuând ideile celorlalți, exprimând un punct de vedere față de opiniile expuse de interlocutor(i)

I Completează tabelul, grupând expresiile și cuvintele următoare în funcție de rolul lor într-o argumentare: *pentru că, deoarece, totuși, așadar, deci, așa, ca atare, de altfel, de asemenea, astfel, de vreme ce, știm bine că, probabil se cunoaște faptul că, trebuie să recunoaștem că, nu se poate să nu fi auzit/văzut, ținând seama de, ai în vedere că, ai dreptate, ba bine că nu, nu sunt de acord, desigur că așa este, fără îndoială că, dimpotrivă, contrar celor spuse.*

Acord	Justificare	Critică	Corectare	Contestare	Concluzie	Obiecție

Timp pentru rezolvarea cerinței: 5 minute

II În cadrul unei activități din timpul *Săptămânii altfel desfășurate în biblioteca școlii/orașului*, va trebui să susții un discurs de 3–4 minute în care să-ți exprimi opinia despre afirmația *Cărțile sunt adevărați consilieri pentru reușita dezvoltării personale*. Pentru elaborarea textului, rezolvă mai întâi cerințele următoare.

1. Scrie cei trei termeni-cheie ai afirmației.

.....

2. Notează câte una–două idei prin care să definești termenii-cheie din afirmația-teză.

3. Formulează opinia personală despre afirmația-teză, stabilind relația logică dintre cei trei termeni.

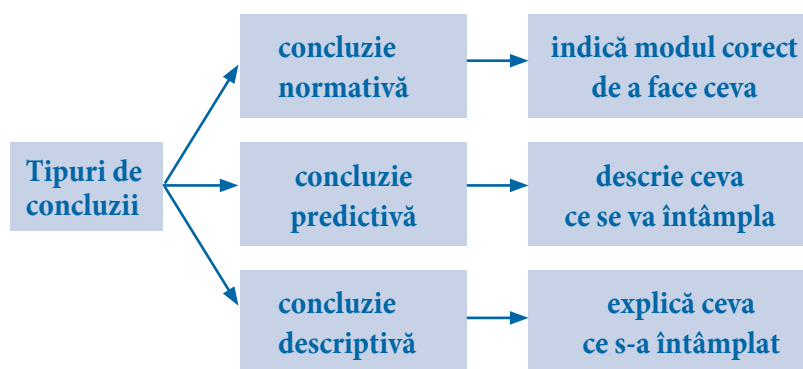
.....
.....

8. Filmează-te în timp ce rostești discursul pe care l-ai pregătit până în acest moment, folosind o aplicație de pe telefonul mobil. Acordă atenție și elementelor nonverbale și paraverbale ale comunicării. Vizionează apoi filmul realizat împreună cu un membru al familiei. Evaluează calitatea discursului argumentativ susținut și completează apoi tabelul de mai jos cu observațiile/recomandările primite.

Evidențierea celor trei părți ale discursului	Logica și coerența discursului	Adecvarea comportamentului nonverbal	Adecvarea comportamentului paraverbal

Timpu pentru vizionare și evaluare: 20 de minute

III Scrie câte un enunț cu privire la textul argumentativ realizat la exercițiul anterior, în care să ilustrezi tipurile de concluzii din graficul de mai jos.

a. Concluzie normativă (de exemplu: *E bine să citim zilnic și să valorificăm în mod creativ ceea ce aflăm.*)

.....

.....

.....

b. Concluzie predictivă (de exemplu: *Dacă vom acorda cărților atenția cuvenită, acestea vor deveni cei mai fideli consilieri pentru dezvoltarea personală, care ne stau mereu la dispoziție.*)

.....

.....

.....

c. Concluzie descriptivă (de exemplu: *Mulți oameni susțin că și-au schimbat comportamentul sau viziunea asupra vieții după ce au citit cărți care i-au influențat în mod decisiv.*)

.....

.....

.....

Timpu pentru rezolvarea cerințelor: 6 minute

Comportamente nonverbale și paraverbale cu efect persuasiv

Competența din programă vizată:

1.3. Realizarea unei prezentări orale multimodale în fața unui public, corelând elemente verbale, paraverbale și nonverbale în cadrul unei strategii de argumentare

I Citește textul.

- (1) DOMNIȘOARA CUCU: *Ba aici, la dumneata, la gară, parcă-i mai răcoare.*
- (2) ȘEFUL: *Aș! Ți se pare. Nici n-ai zice că suntem în mai. S-a înserat și uite ce zăpușeală. Parc-am fi în iulie.*
- (3) DOMNIȘOARA CUCU: *Dar ce-am auzit, domnule Ispas? Ți-a călcat ieri rapidul un curcan?*
- (4) ȘEFUL: *Cum?*
- (5) DOMNIȘOARA CUCU: *Așa mi-a spus azi-dimineață, la școală, în cancelarie, madam Voinea, de științe naturale. Zicea c-a aflat bărbatu-său de la Poștă, că-i spusese dirigintele...*
- (6) ȘEFUL: *Da' de unde, domnișoară Cucu! Mai întâi, n-a fost rapidul. A fost acceleratul. Și pe urmă, nu era curcan. Era rață.*
- (7) DOMNIȘOARA CUCU: *Ia te uită cum exagerează lumea!*
- (8) ȘEFUL: *O rață pestriță, cu ciocul sur. A făcut-o nevastă-mea pe varză, azi la prânz. O minune!*
- (Mihail Sebastian, *Steaua fără nume*)

Unește prin săgeți numărul aferent fiecărei replici din prima coloană cu litera din coloana a doua, care indică seria de elemente nonverbale și paraverbale pe care le consideri potrivite pentru reprezentarea pe scenă a fragmentului de text.

1	A. Privește cu atenție, cu ochii larg deschiși, cu un tremur în voce, încrețindu-și buzele.
2	B. Tresare ușor, gesticulează cu mâinile și se leagănă de pe un picior pe altul, vorbește repede; pe obraji îi apar pete roșii.
3	C. Scoate un sunet ce seamănă cu un șuierat, se apleacă deasupra mesei, își șterge transpirația cu o batistă, dă neîncrezător din mână, apoi deschide brațele și vorbește pe un ton lipsit de vlagă.
4	D. Tace, apoi zâmbește, își încrețește ușor fruntea, se ridică de la masă, vorbește rar, arătând pe degete.
5	E. Serios, vorbește rar, ascunzând un ușor regret, apoi zâmbește brusc și vorbește plin de entuziasm; își leagănă capul ușor în stânga și în dreapta.
6	F. Vorbește cu nervozitate și tremur în glas, ridică umerii și brațele, îl privește fix pe interlocutor.
7	G. Zâmbește, își face vânt cu evantaiul, privește în jur și își umezește buzele.
8	H. Ridică privirea, privește cu uimire, își rotunjește buzele și vorbește rar, ridicând treptat tonul.

Temp pentru lectură și rezolvarea cerinței: 10 minute

- II La ora de geografie aveți de prezentat locuri pe care le considerați destinații turistice atractive. Prezintă oral un loc pe care l-ai vizitat; folosește fotografii/imagini reprezentative pentru a-ți convinge colegii să viziteze și ei acea destinație.**

Temp pentru rezolvarea cerinței: 5 minute

Atitudini comunicative: flexibilitate, asertivitate, disponibilitate la negociere. Inteligența emoțională: folosirea inteligenței emoționale în negocierea unor puncte de vedere

Competența din programă vizată:

1.5. Corectarea comportamentelor și a atitudinilor comunicative ineficiente sau inadecvate în activități de comunicare

I Citește dialogul.

(În tren)

Doamna 1: (Se uită la ceas încruntată, mormăie, prinde privirea doamnei așezate pe scaunul din fața sa, oftează cu iritare.)

Doamna 2: (Se mișcă cu nerăbdare, oftează, își privește ceasul.)

Doamna 1: *Se pare că iar o să întârziem.*

Doamna 2: *Ca de obicei!*

Doamna 1: *Ați văzut vreodată un tren care să ajungă la timp?*

Doamna 2: *Niciodată!*

Doamna 1: *Exact cum îi spuneam soțului meu: nimic nu mai merge bine, nu mai e ca pe vremuri.*

Doamna 2: *Așa este! Serviciile publice sunt un dezastru!*

Doamna 1: *Și plătim atâtea taxe de pomană!*

(adaptare după Thomas A. Harris, *Eu sunt OK, tu ești OK*)

1. Lucrează împreună cu o colegă/un coleg. Asociați replicilor indicații referitoare la elemente nonverbale și paraverbale care să evidențieze starea de agitație și de iritare a celor două doamne. Interpretați dialogul într-un joc de rol, ținând cont de indicațiile notate.

Timp pentru realizarea cerințelor: 8 minute

2. Rescrieți dialogul pe caiet, modificând atitudinea *doamnei 2*, în așa fel încât aceasta să nu se lase influențată de *doamna 1*, să se raporteze cu obiectivitate la realitate și să evite prejudecățile. Reinterpretați dialogul conform noului scenariu și precizați cinci schimbări survenite în limbajul verbal, nonverbal și paraverbal, în atitudinea, comportamentul și emoțiile personajelor.

Puteți avea în vedere următoarea sugestie:

Doamna 1: *Se pare că iar o să întârziem.*

Doamna 2: (Zâmbește calm, fără să spună vreun cuvânt) sau (Întreabă cu amabilitate): *Vă grăbiți?*

Timp pentru realizarea cerințelor: 8 minute

II **Lucrați în perechi. Fiecare va identifica replica pe care o consideră a fi sursă de conflict și un blocaj în relația dintre fiu și tată, apoi o va reformula, oral, în așa fel încât să permită continuarea dialogului într-o comunicare eficientă. Discutați apoi despre asemănările/deosebirile privind comportamentul nonverbal și paraverbal al fiecăruia dintre voi.**

Fiul: *Am de terminat în seara asta o lucrare care trebuie predată mâine.*

Tatăl: *De ce rezolvi întotdeauna lucrurile pe ultima sută de metri?*

Timp pentru realizarea cerinței: 3 minute

- VI** **Lucrați în grupe de trei. Imaginați o conversație în care fiecare dintre voi să asocieze limbajului verbal elemente nonverbale preluate de la persoanele din imaginile A, B, C. Discutați apoi despre calitatea „interpretării”.**

Timpu pentru realizarea cerinței: 12 minute

- VII** **Lucrați în perechi. Încercuiește varianta care cuprinde replica potrivită pentru a ilustra o atitudine comunicativă asertivă, apoi justifică, oral, colegului de bancă alegerea făcută.**

- Un coleg îți cere caietul ca să copieze tema la matematică. Tu îi spui:
 - Bine... de data asta îți dau caietul.*
 - Nu ți-l dau! Ce tupeu ai! Cere de la altcineva!*
 - Prefer să nu ți-l dau. Îmi apreciez munca și nu vreau să încurajez lenea.*
- Vrei să citești cartea *Lección pinguinului*, de Tom Michell, și știi că un coleg o are și a citit-o deja. Îi telefonezi colegului și îi spui:
 - Poți, te rog, să îmi aduci mâine cartea la școală? M-aș bucura mult s-o pot citi și eu.*
 - Am vrut să te rog să-mi aduci cartea, dar mai bine lasă...*
 - Aș vrea foarte mult să citesc cartea, dar n-am timp să fac comandă pe site-ul editurii sau să merg la librărie.*
- Ți-ai cumpărat un ghiozdan nou de care ești foarte încântat/ă. Un coleg apreciază aspectul ghiozdanului, iar tu îi spui:
 - Ah, nu-i nimic special la ghiozdanul ăsta...*
 - Mă bucur că-ți place, pentru că și mie mi-a plăcut imediat ce l-am văzut în magazin.*
 - Ghiozdanul ăsta? Ai vrea tu să ai unul la fel...*
- În ultima săptămână, fratele tău a luat note mici la școală. Seara, la cină, îi spui:
 - Ai luat note groaznice săptămâna asta! Ce se-ntâmplă cu tine?*
 - Notele tale-s cam mici. Ori ești leneș, ori ești neglijent.*
 - Mă surprind notele pe care le-ai luat. Sunt mai mici ca de obicei. Vreau să vorbim despre asta.*

Timpu pentru realizarea cerinței: 5 minute

Evaluare (1)

Numele și prenumele elevului: _____ Data susținerii testului: _____

Autoevaluare: Colorează numerele cerințelor pe care le consideri: **dificile** - cu roșu; **ușoare** - cu albastru. Nota profesorului: _____

I Încercuiește litera corespunzătoare fiecărei afirmații corecte.

- (1 p.)** Dacă sunt în situația de a susține o prezentare orală pe o temă dată în fața colegilor de clasă, trebuie:
 - să vorbesc foarte rar și încet pentru a nu-i deranja;
 - să adaptez ritmul și volumul vocii pentru a fi auzit de toți;
 - să vorbesc repede și pe un ton ridicat pentru a le trezi interesul.
- (1 p.)** Dacă particip împreună cu alți colegi la o dezbatere organizată în cadrul clubului de lectură:
 - îmi impun punctul de vedere pentru a dovedi că citesc multe cărți;
 - îi ascult pe interlocutori și le dau dreptate pentru a nu crea conflicte;
 - îmi exprim punctul de vedere folosind argumente clare.
- (1 p.)** În timpul unei discuții tensionate cu câțiva dintre colegii mei:
 - ascult cu atenție, reformulez cele spuse anterior, apoi îmi prezint punctul de vedere;
 - ascult cu atenție;
 - îmi prezint punctul de vedere.
- (1 p.)** Pentru redactarea unui text argumentativ pe o temă dată:
 - prezint clar opinia față de afirmația-teză, formulez argumente susținute de dovezi, închei cu o concluzie prin care întăresc opinia enunțată;
 - formulez argumente susținute de dovezi;
 - prezint clar opinia față de afirmația-teză.
- (1 p.)** Atunci când sunt în situația de a lua notițe:
 - scriu tot ce spune profesorul;
 - reformulez cu propriile cuvinte tot ce spune profesorul;
 - organizez informațiile într-o schemă.

II (4 p.) Realizează un organizator grafic, în care să incluzi patru propuneri adresate colegilor de clasă, în sprijinul ideii că *fiecare dintre noi poate contribui la reducerea poluării naturii.*

Timp pentru rezolvarea cerințelor: **15 minute**. Vei primi **1 p.** din oficiu. Total: **10 puncte**